

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ УКРАЇНИ
АПЕЛЯЦІЙНА ПАЛАТА

Україна, 03680, МСП, м. Київ-35, вул. Урицького, 45
Тел.: (044) 494 06 06 Факс: (044) 494 06 67

Р І Ш Е Н Н Я

7 квітня 2015 р.

Колегія Апеляційної палати Державної служби інтелектуальної власності України, затверджена розпорядженням голови Апеляційної палати Висоцької Л.В. від 21.10.2014 № 73 у складі головуючого Шатової І.О. та членів колегії Жмурко О.В, Ресенчука В.М., розглянула заперечення Біленького Олександра Юрійовича, Філь Сергія Олександровича проти рішення Державної служби інтелектуальної власності України (далі – Державна служба) від 14.08.2014 про відмову в реєстрації знака для товарів і послуг «СВЯТЕ ДЖЕРЕЛО» за заявкою № т 2013 10134.

Представник апелянта –Панасюк І.К.

Представники Державного підприємства «Український інститут промислової власності» (далі – заклад експертизи) –Савченко В.Б., Дмитренко С.І.

При розгляді заперечення до уваги були взяті наступні документи: заперечення вх. № 14683 від 15.10.2014 проти рішення про відмову в реєстрації знака «СВЯТЕ ДЖЕРЕЛО»; матеріали заявки № т 2013 10134; додаткові матеріали вх. № 15801 від 05.11.2014 та вх. №17632 від 08.12.2014.

Аргументація сторін.

На підставі висновку закладу експертизи про невідповідність позначення умовам надання правової охорони 14.08.2014 Державною службою прийнято рішення про відмову в реєстрації знака «СВЯТЕ ДЖЕРЕЛО» за заявкою № т 2013 10134, оскільки заявлене позначення є таким, що суперечить публічному порядку, порушує принципи моралі.

Святе джерело або свята криниця (лат. *Sanctus spring*, англ. *Holy well*) – невелика водойма, що виходить із ґрунту і шанована в язичницькому або християнському контексті, часто в обох – язичницька святиня, яка пізніше стала християнською.

Термін «святе джерело» зазвичай використовується для позначення будь-якого джерела води, яке має деяке значення у фольклорі того району, де він знаходиться. У християнських переказах мова може йти про джерело, що виникло або набуло цілющі властивості під дією святого і пов'язане

з його іменем; у язичництві – про надприродну присутність його духа-хранителя.

Віра в цілющі властивості води завжди жила у серцях християн. Зануренням у воду приймається Таїнство хрещення. На спомин про Хрещення Господнє віряни щороку освячують водойми та пірнають у них. Про святую воду та святі джерела згадується як у Старому, так і в Новому Заповітах. У Євангелії від Іоанна (Ін. 5, 4) описується випадок, коли люди, поринаючи у воду, зцілювалися: «Ангел Господній щороку сходив у купальню і збурював воду; і хто перший входив після збурення води, той одужував, хоч би яку недугу мав».

Прикладом святих джерел України є Святе цілюще джерело вмч. Пантелеймона (м. Київ), Святе цілюще джерело «Сльози Божої Матері» (м. Київ), Джерело (Купальня) Святої Праведної Анни (село Онишківці, Дубенський район, Рівненська область), Святе цілюще джерело Миколая Чудотворця (Вінницька область, Калинівський район, село Гушинці), Святе цілюще джерело Віри, Надії, Любові та матері Софії (м. Вінниця) і багато інших.

Надання правової охорони заявленому позначенню та подальше маркування ним безалкогольних напоїв та продуктів дитячого харчування, за відсутності належного підтвердження щодо:

- дійсних цілющих властивостей, притаманних воді (товарам на її основі), що мають бути обумовлені її походженням з певного природного джерела, яке відповідає зазначеному вище визначенню;

- існуючого виробничого зв'язку між свердловиною № 2606 (с. Мирне, Бердичівського р-ну, Житомирської області), цехом безалкогольних напоїв ТОВ «СПКО» (с. Мирне, Бердичівського р-ну, Житомирської області), товаром, зображення якого наявне в матеріалах заявки, та заявниками за заявкою – пропагуватиме неповагу до релігійних святинь, що може зачіпати почуття віруючих.

Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» (розд. II, ст.5, п.1).

<http://uk.wikipedia.org/wiki>

<http://a-starosta.narod.ru/index/0-26>

http://risu.org.ua/ua/relig_tourism/religious_region/30153

<http://uk.wikipedia.org/wiki>

Апелянти – Біленький О.Ю., Філь С.О. заперечують проти рішення про відмову в реєстрації заявленого позначення, рішення Державної служби вважають необґрунтованим, оскільки, на їхню думку, воно не містить доводів про те, що заявлене позначення є таким, що суперечить публічному порядку та принципам моралі.

Апелянти звертають увагу на те, що православна церква визнає властивості освяченої води і жодна офіційна релігійна книга, стаття чи інші

інформаційні джерела не встановлюють вимог до підтвердження цілющих властивостей води, оскільки це є виключно справою віри.

Також апелянти вважають, що реєстрація позначення «Святе джерело» щодо обмеженого переліку товарів 05 та 32 класів Міжнародної класифікації товарів та послуг для реєстрації знаків (далі – МКТП) не може пропагувати неповагу до релігійних святинь і таким чином зачіпати почуття віруючої людини.

За інформацією апелянтів, товари, що пропонуються під заявленим позначенням, вже є широко відомими у центральних та південних регіонах України і жодних скарг з приводу такого маркування не надходило.

Крім того, апелянти стверджують, що кваліфікаційна експертиза заявленого позначення була проведена з порушенням законодавчо визначеної процедури.

Ураховуючи наведене, апелянти просять відмінити рішення Державної служби за заявкою № т 2013 10134 та зареєструвати позначення «СВЯТЕ ДЖЕРЕЛО» відносно скороченого переліку заявлених товарів 05 та 32 класів МКТП, а саме:

05 клас: «води мінеральні на лікарські (медичні) потреби; продукти дитячого харчування»;

32 клас: «аперетиви неалкогольні; арахісове молоко (неалкогольний напій); безалкогольні напої; безалкогольні напої на основі меду; безалкогольні фруктові екстракти; безалкогольні фруктові напої; порошки для виготовлення газових напоїв; таблетки для виготовлення газових напоїв; виноградне сусло; вода зельтерська; вода літієва; води (напої); води столові; газовані води; складники для виготовлення газованих вод; есенції для виготовлення напоїв; ізотонічні напої; квас (безалкогольний напій); коктейлі неалкогольні; лимонади; складники для виготовлення лікерів; літієва вода; мигдалеве молоко (напій); складники для виготовлення мінеральних вод; мінеральні води (напої); молоко арахісове (неалкогольний напій); молоко мигдалеве (напій); напій з молочної сироватки; складники для виготовлення напоїв; напої безалкогольні; напої безалкогольні на основі алое вера; напої з молочної сироватки; безалкогольні напої на основі меду; нектар фруктовий неалкогольний; овочеві соки (напої); оршад (напій); порошки для виготовлення газових напоїв; сарсапарель (безалкогольний напій); сиропи до напоїв; сиропи на лимонади; смузі (напої на основі фруктових або овочевих сумішей); содова вода; соки фруктові; солодове сусло; столові води; сусла; таблетки для виготовлення газових напоїв; томатний сік (напій); фруктовий нектар неалкогольний; фруктові екстракти неалкогольні; фруктові напої неалкогольні; фруктові соки; шербети (напої); яблучний сік».

Колегія Апеляційної палати вивчила і проаналізувала аргументацію сторін, що міститься в матеріалах справи і яку було наведено під час розгляду заперечення в апеляційному засіданні, та встановила наступне.

Заявлене за заявкою № т 2013 10134 позначення «СВЯТЕ ДЖЕРЕЛО» є словесним, виконаним стандартним шрифтом великими літерами кирилиці.

Позначення заявлено на реєстрацію відносно всіх товарів 05, 32 та всіх послуг 35, 39, 43 класів МКТП.

21.01.2014 (вих. № 3461) заявникам направлено повідомлення про можливу відмову у реєстрації знака відносно усього переліку товарів і послуг, оскільки заявлене позначення є таким, що суперечить публічному порядку, бо порушує принципи моралі.

19.03.2014 закладом експертизи одержано мотивовану відповідь (вих. № 1/14 від 12.03.2014) на вказане вище повідомлення та 30.04.2014 додаткові матеріали від 29.04.2014 до мотивованої відповіді на користь реєстрації знака.

12.05.2014 (вих. № 15241/3) заявникам направлено повідомлення про можливу відмову у реєстрації знака відносно частини товарів і послуг, оскільки заявлене позначення для частини товарів 05 та 32 класів, споріднених до них послуг 39 та 43 класів МКТП є описовим та є оманливим для товарів 05 та 32 класів.

11.07.2014 закладом експертизи одержано запит-вимогу №1 від 27.06.2014 з вимогою відкликати повідомлення про можливу відмову в реєстрації знака від 12.05.2014 № 15241/3.

01.08.2014 закладом експертизи одержано відповідь (вих. № 3594/14 від 01.08.2014) на повідомлення від 12.05.2014 № 15241/3.

11.08.2014 (вих. № 30496) заявникам направлено лист закладу експертизи про відкликання повідомлення від 12.05.2014 про можливу відмову у реєстрації знака відносно частини товарів і послуг та повідомлено про підготовку висновку за заявкою на підставі відомостей, наявних у матеріалах заявки.

14.08.2014 (вих. № 30980) заявникам направлено рішення Державної служби про відмову в реєстрації знака на підставі невідповідності заявленого позначення пункту 1 статті 5 Закону.

Відповідно до наданих апелянтами додаткових матеріалів до заперечення колегією Апеляційної палати також встановлено, що апелянти є учасниками Товариства з обмеженою відповідальністю «СПКО», діяльністю якого є виробництво вод та інших безалкогольних напоїв.

ТОВ «СПКО» одержано спеціальний дозвіл Державної служби геології та надр України на користування надрами від 06.11.2012 № 4245. За цим дозволом вказане товариство має право на геологічне вивчення, у т.ч. дослідно-промислому розробку питних підземних вод свердловини № 2606, що знаходиться на західній околиці с. Мирного, Бердичівського р-ну, Житомирської області.

Свердловина № 2606 освячена настоятелем Свято-Хресто Воздвиженської церкви, Української Православної Церкви Житомирської єпархії, ієреєм Олександром Худяковим.

Для маркування пляшок з водою вказане товариство використовує позначення, що являє собою етикетку, яка містить словесний елемент «СВЯТЕ ДЖЕРЕЛО» та зображувальні елементи. Словесний елемент займає центральне положення на етикетці та виконаний літерами кирилиці у характерному стилі з елементами, що притаманні церковнослов'янським шрифтам. Зображувальні елементи представлені плавними лініями, що обрамляють словесний елемент.

Відповідно до пункту 1 статті 5 Закону правова охорона надається знаку, який не суперечить публічному порядку, принципам гуманності і моралі та на який не поширюються підстави для відмови в наданні правової охорони, встановлені цим Законом.

Відповідно до пункту 4.3.1.1 Правил складання, подання та розгляду заявки на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг, затверджених наказом Державного патентного відомства України від 28.07.1995 № 116 в редакції наказу Державного патентного відомства України від 20.09.1997 № 72 зі змінами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту від 14.06.2011 № 578 (далі – Правила), під час перевірки позначення, заявленого на реєстрацію як знак, щодо наявності підстав для відмови у наданні правової охорони, відповідно до пункту 1 статті 5 Закону, встановлюється: чи не належить заявлений знак до позначень порнографічного характеру, чи не містить антидержавних расистських лозунгів, емблем та найменувань екстремістських організацій, нецензурних слів та виразів тощо.

Керуючись пунктом 17.3.13 Регламенту Апеляційної палати Державної служби інтелектуальної власності України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 15.09.2003 № 622 (далі – Регламент), з метою перевірки обґрунтованості рішення Державної служби колегією Апеляційної палати проведено дослідження заявленого позначення згідно з пунктом 4.3.1.1 Правил, а також проаналізовано доводи апелянтів та надані ними додаткові матеріали.

Для з'ясування сутності такого спеціального поняття як «СВЯТЕ ДЖЕРЕЛО» колегія Апеляційної палати звернулась до інформаційно-довідкових джерел та відомостей, наявних у мережі Інтернет.

За визначенням Великого тлумачного словника сучасної української мови: джерело – 1. Потік води, що утворюється внаслідок виходу підземних вод на поверхню землі (Великий тлумачний словник сучасної української мови, голов. ред. В.Т.Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2007. – 1736 с.).

Святі – у деяких релігіях світу (*йудаїзм, іслам, православ'я, католицизм та ін.*) – особи, яких *бог* наділив за праведне життя даром чудотворення і зробив їх посередниками між собою і людьми. Святі вважаються покровителями людей (Словник-довідник з релігієзнавства. – К.: Наук. думка, 2004. – 560 с.).

Словник церковно-обрядової термінології надає таке визначення поняттю «вода свячена» – вода, над якою здійснено обряд освячення води; агіасма; свята вода (Словник церковно-обрядової термінології. – Львів: свічадо, 2001. – 160 с.).

Агіасма – (від грец. - освячена) – 1. Джерело св. Афанасія на Афоні, вода з якого православними вважається цілющою (Словник-довідник з релігієзнавства. – К.: Наук. думка, 2004. – 560 с.).

Святе джерело або свята криниця (лат. *Sanctus spring*, англ. *Holy well*) – невелика водойма, що виходить із ґрунту і шанована в язичницькому або християнському контексті, часто в обох; язичницька святиня, яка пізніше стала християнською. Термін «святе джерело» зазвичай використовується для позначення будь-якого джерела води, яке має деяке значення у фольклорі того району, де він знаходиться. У християнських переказах мова може йти про джерело, що виникло або набуло цілющі властивості під дією святого і пов'язане з його іменем; у язичництві – про надприродну присутність його духа-хранителя (Електронний ресурс <http://uk.wikipedia.org/wiki>).

За даними Інтернет ресурсів: <http://a-starosta.narod.ru/index/0-26>, <http://zdorovja.com.ua/content/view/449/59/>, на території України налічується понад 120 цілющих джерел, названих віруючими святими джерелами за іменами святих людей або церков і монастирів.

Отже, колегія Апеляційної палати зазначає, що поняття «СВЯТЕ ДЖЕРЕЛО» має чітко визначену релігійну семантику і є загальним поняттям, що вживається серед широкого кола віруючих для означення джерела з водою, яка вважається цілющою завдяки вірі людей у її надприродні властивості, що надані силою Божою або святими.

З метою визначення правильності застосування зазначеної у рішенні Державної служби підстави для відмови в реєстрації позначення «СВЯТЕ ДЖЕРЕЛО» для всіх товарів 05, 32 та всіх послуг 35, 39, 43 класів МКТП колегія Апеляційної палати звернулася до тлумачення понять «публічний порядок», «мораль».

На сьогодні законодавством України термін публічний порядок не визначений, проте виходячи із наданих Великим тлумачним словником сучасної української мови (В.Т.Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2007. – 1736 с.:) тлумачень термінів «публічний» та «порядок», публічний порядок – це публічно-правові відносини, які визначають основи суспільного ладу держави.

Мораль – система норм і принципів поведінки людей у ставленні один до одного та до суспільства (Великий тлумачний словник сучасної української мови, голов, ред. В.Т.Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2007. – 1736 с.:)

Мораль (лат. *moralis* – нравственный, от *mos*, мн. *mores* – обычаи, нравы, поведение) у перекладі з латинської мови це одна з форм суспільної свідомості, соціальний інститут, що виконує функцію регулювання

поведінки людей у всіх без виключення сферах життя (Філософській словник /Ред. І.Т. Фролова; 4 видан. – М.: 1980).

Відповідно до статті 1 Закону України «Про захист суспільної моралі» суспільна мораль – система етичних норм, правил поведінки, що склалися у суспільстві на основі традиційних духовних і культурних цінностей, уявлень про добро, честь, гідність, громадський обов'язок, совість, справедливість.

Основою класичних принципів моралі є релігія (від латинського *religio* – побожність, святиня, предмет культу) – форма суспільної свідомості, що ґрунтується на вірі людини в існування надприродного, з яким вона може спілкуватися і від якого залежить. Ця віра в ході історичного розвитку людства набирала різних форм – від переконання у надприродних можливостях реальних конкретних предметів і явищ до монотеїст. Релігія є специфічною світоглядно-моральною системою, яка допомагає віруючій людині орієнтуватись у житті (Словник-довідник з релігієзнавства. – К.: Наук. думка, 2004. – 560 с.).

Ураховуючи наведене, колегія Апеляційної палати зауважує, що заявлене позначення само по собі не пропагує бузувірство, блюзнірство, неповагу до національних і релігійних святинь, зокрема, не містить богохульні вирази чи елементи релігійної символіки, які можуть зачіпати або ображати почуття віруючих.

Поряд з цим, колегія проаналізувала переліки товарів 05, 32, а також послуг 35, 39, 43 класів МКТП, для яких було заявлене позначення «СВЯТЕ ДЖЕРЕЛО», та зазначає, що маркуванням заявлених товарів і послуг, зокрема, скороченого апелянтами переліку товарів 05 та 32 класів МКТП, спотворюватиметься саме поняття «святе джерело», оскільки у розумінні віруючих - це святе місце, пов'язане з життям його засновника або християнських святих та вірою у цілющу надприродну силу води, що виходить із джерела і куди віруючі здійснюють паломництво. Таке спотворення поняття «святе джерело», на думку колегії, буде ображати почуття віруючих. Використання ж апелянтами релігійної семантики заявленого позначення для індивідуалізації заявлених товарів з метою здійснення ними комерційної діяльності суперечитиме принципам моралі та порушуватиме публічний порядок. На думку колегії, таке використання святих символів в очах віруючих може оцінюватися як глумління та святотатство, бо переводить їх у площину звичайних речей побутового вжитку, що, у свою чергу, може призвести до неповажного ставлення до них, що для християнської моралі є неприпустимим.

Відповідно до пункту 4 статті 5 Закону обсяг правової охорони, що надається, визначається зображенням знака та переліком товарів і послуг, внесеними до Реєстру.

За умови реєстрації заявленого позначення апелянтам буде надано, зокрема, виключне право забороняти іншим особам використовувати без їх згоди знак стосовно наведених у свідоцтві товарів.

Колегія Апеляційної палати вважає, що володіння виключним правом забороняти використовувати позначення «СВЯТЕ ДЖЕРЕЛО» іншим особам стосовно товарів 05 класу – води мінеральні на лікарські (медичні) потреби» та товарів 32 класу МКТП – «вода зельтерська; вода літієва; води столові; газовані води; мінеральні води», суперечитиме суспільним інтересам, оскільки особливе ставлення віруючих до поняття «святе джерело» може поширюватись на будь-які джерела води, які вважаються віруючими святими та цілющими.

Крім того, підприємницька діяльність, що стосується виробництва, реалізації вказаних товарів, завжди пов'язана з оціночним ставленням споживачів такої продукції до конкретних товарів, що виробляються певним суб'єктом господарювання, а також до такого суб'єкта в цілому. Особливість підприємницької діяльності в даному контексті полягає в тому, що її суб'єкт не може упередити негативні відзиви (висловлювання) по відношенню до вироблених ним товарів як з боку незадоволених споживачів, так і з боку конкурентів. Знак для товарів і послуг є тим позначенням, яке ідентифікує на ринку товари або послуги конкретного виробника. У зв'язку з цим, коли споживач висловлюється щодо товару (послуги) такого виробника, він обов'язково називає позначення, що використовується у зв'язку з цим товаром (послугою). У випадку негативних оцінок діяльності заявника або якості товарів, що ним виробляються, висловлювання із вживанням слів «СВЯТЕ ДЖЕРЕЛО» можуть сприйматися негативно як образа, принизливе ставлення до священного образу, що символізує це слово.

Позначення «СВЯТЕ ДЖЕРЕЛО» не має виконувати функцію інструменту бізнесу та використовуватись з комерційною метою, а його використання у зазначеній сфері, на думку колегії Апеляційної палати, суперечитиме системі етичних норм, що склалися у суспільстві на основі традиційних духовних і культурних цінностей (принципам моралі).

З огляду на зазначене вище, доводи апелянтів стосовно використання заявленого позначення у господарській діяльності не можуть розглядатися в якості належних доказів на користь його реєстрації.

Щодо доводів апелянтів про порушення процедури проведення експертизи заявки колегія зазначає наступне.

Повідомлення від 12.05.2014 (вих. № 15241/3) про можливу відмову у реєстрації знака відносно частини товарів і послуг визнано закладом експертизи як помилкове і листом від 11.08.2014 (вих. № 30496) відкликане. Висновок про невідповідність заявленого позначення умовам надання правової охорони, затверджений Державною службою 14.08.2014, був підготовлений на підставі відомостей, наявних у матеріалах заявки.

Колегія Апеляційної палати, дослідивши матеріали апеляційної справи в межах мотивів заперечення, вирішила, що заявлене позначення «СВЯТЕ ДЖЕРЕЛО» не відповідає умовам надання правової охорони, оскільки на нього поширюються підстави для відмови, встановлені пунктом 1 статті 5 Закону.

За результатами розгляду заперечення, керуючись Законом України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», Регламентом Апеляційної палати Державної служби інтелектуальної власності, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 15.09.2003 № 622, колегія Апеляційної палати

в и р і ш и л а :

1. У задоволенні заперечення відмовити.
 2. Рішення Державної служби від 14.08.2014 про відмову в реєстрації знака «СВЯТЕ ДЖЕРЕЛО» за заявкою № т 2013 10134 залишити чинним.
- Рішення набирає чинності з дати його затвердження наказом Державної служби інтелектуальної власності.

Головуючий колегії

І.О.Шатова

Члени колегії

О.В.Жмурко

В.М.Ресенчук